

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Державні та муніципальні фінанси»

на тему: «Податкова система України: етапи становлення та напрями розвитку»

Виконавець:

студентка Центру заочної форми
навчання

Тарасова Ганна Сергіївна _____

Науковий керівник:

к.е.н., професор

Дубовик Ольга Юхимівна _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми.

Податкова система є одним з головних важелів, які регулюють економічні взаємовідносини товаровиробників з державою. Ця система повинна слугувати виходу країни з кризи та діловій активності. У всі часи податки були обов'язковим елементом фінансової системи. Вони є основним важелем формування дохідної частини бюджету. Відсутність податків паралізує нормальне функціонування будь-якої держави. Податкова система потребує тривалого та точного аналізу. Саме ця система, виступаючи базою забезпечення функціонування публічних видатків, являється важливою складовою розвитку економіки і шляхом залучення інвестицій в Україну.

Діяльність податкової системи нашої держави насамперед тісно пов'язана з економічним, політичним чи будь-яким іншим становищем. Тому, можна сказати, що податкова система України характеризується її рівнем розвитку. Податки є одним з найважливіших елементів розвитку суспільства. Саме вони допомагають ефективно здійснювати державну політику з питань соціального та економічного розвитку.

Мета дослідження - розгляд проблемних аспектів функціонування вітчизняної податкової системи з ціллю розробки напрямків її вдосконалення з урахуванням досвіду зарубіжних країн.

Завдання дослідження:

- визначити сутність та принципи організації податкової системи;
- дослідити податкові надходження до бюджетів різних рівнів України;
- проаналізувати фіскальну ефективність податкової системи України;
- запропонувати рекомендації щодо удосконалення податкової системи України;
- обґрунтувати можливості імплементації досвіду зарубіжних країн у процес реформування податкової системи України.

Об'єкт дослідження.

Процес функціонування податкової системи України.

Предмет дослідження.

Теоретичні й практичні засади реформування податкових відносин у трансформаційний період.

Методи дослідження.

Дослідження теоретичних основ оподаткування здійснювалися із застосуванням діалектичного методу пізнання, монографічного, експертних оцінок, конкретного і абстрактного, логічного та історичного, функціонального аналізу. При аналізі проблем функціонування податкової системи України використано методи групувань, економіко-статистичного, порівняльного, структурного та функціонального аналізу, метод зведень і групувань. Прогнозування податкових надходжень до державного бюджету України було здійснено за допомогою трендового та кореляційно-регресивного аналізу. При розробці напрямів реформування податкової

системи в Україні використані методи системного аналізу, розробки сценаріїв, наукової абстракції та узагальнення.

Інформаційна база дослідження.

Основні положення законів України, указів і послань Президента України, постанов Верховної Ради України, постанов Кабінету Міністрів України з питань оподаткування. Використано статистичні і аналітичні матеріали Державного комітету статистики України, Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби України, Державного казначейства України. Інформаційним забезпеченням роботи стали також монографічні дослідження і наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (95 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 114 сторінок. Основний зміст викладено на 98 сторінках. Робота містить 18 таблиць, 15 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «***Теоретичні засади формування податкової системи***» розглянуто сутність та принципи організації податкової системи, історія становлення та розвитку податкової системи України, охарактеризовані правові основи побудови податкової системи України.

У другому розділі «***Аналіз ефективності функціонування податкової системи України***» проведений моніторинг податкових надходжень до бюджетів різних рівнів; здійснено оцінювання фіскальної ефективності податкової системи України; проведено прогнозування податкових надходжень до державного бюджету України.

У третьому розділі «***Напрями розвитку податкової системи України***» запропоновані можливості імплементації досвіду зарубіжних країн у процес реформування податкової системи України; наведені рекомендації щодо удосконалення податкової системи України.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Еволюційний шлях податкової системи України розпочався у 1991 р., коли відбулося її формальне затвердження із наступними корективами та реформуванням, кодифікацією податкового законодавства. Можна стверджувати, що становлення податкової системи України характеризувалося постійними динамічними змінами та перетвореннями у зв'язку з економічними, політичними та соціальними реформами, які проводилися в Україні. Із прийняттям у 2010 році Податкового кодексу податкова система України частково змінилася передусім за рахунок скорочення кількості податків, зборів та обов'язкових платежів, а також за рахунок більш точного групування податків, зборів, платежів за групами податків. В основу подальшого розвитку податкової системи закладені засади пошуку оптимальних форм та методів оподаткування.

2. Правову основу податкової системи України становлять: Конституція України; Податковий, Митний та Бюджетний кодекси України; міжнародні договори, якими регулюються питання оподаткування; нормативно-правові акти, прийняті на підставі та на виконання Податкового кодексу та законів з питань митної справи; рішення органів місцевого самоврядування з питань місцевих податків та зборів.

3. Результати проведеного моніторингу податкових надходжень до бюджетів України різних рівнів дали підстави зробити висновок про наявність загальної тенденції зростання як доходів державного, зведеного та місцевих бюджетів так і податкових надходжень до цих бюджетів за 2013-2017 рр. Більш того, зростання доходів вказаних бюджетів обумовлена, в переважній мірі, зростанням саме податкових надходжень, які займають в структурі доходів більше 80%. Так, за останні п'ять років обсяг податкових надходжень до доходів державного бюджету зріс на 364,5 млрд. грн., до доходів зведеного бюджету - на 157,56 млрд. грн., а до доходів місцевих бюджетів – на 124,2 млрд. грн. Такого зростання було досягнуто за рахунок зростання таких податків, як податку на доходи фізичних осіб; податку на прибуток підприємств; рентних платежів; ПДВ та акцизного податку. Проведений аналіз показав, що найбільшим бюджетоутворюючим податком в Україні є податок на додану вартість – на нього в 2017 року припадало 50% у доходах державного бюджету та 37,9% у доходах зведеного бюджету.

4. Проведена оцінка фіскальної ефективності податкової системи України дозволила зробити висновок про посилення фіскальної значимості, як в доходах державного бюджету, так і в ВВП, податку з доходів фізичних осіб, податку на додану вартість, рентної плати та плати за використання інших природних ресурсів, акцизного податку та про скорочення фіскальної значимості, податку на прибуток підприємств та інших податкових надходжень. Максимальний та мінімальний коефіцієнт нерівномірності надходження податків до державного бюджету України значно коливаються. Так, найбільше коливання спостерігається по податкам на доходи фізичних осіб та іншим податковим надходженням, а найменше - по податку на прибуток підприємств. Коефіцієнт покриття в Україні є достатньо високим – обсяг податкових надходжень більш як в 69 раз перевищував в 2013 р. обсяг витрат на адміністрування податків, а в 2017 році цей показник набагато зріс за рахунок значного збільшення обсягів податкових надходжень. Аналіз коефіцієнта еластичності дав змогу зробити висновок про те, що зростання податкових надходжень в Україні відбувалося меншими темпами, ніж зростання ВВП.

5. Для прогнозування податкових надходжень до державного бюджету України рекомендовано використати трендовий аналіз, який передбачає на підставі ретроспективного підходу визначити тенденцію зміни податкових надходжень за 2013-2017 рр. та на підставі цього спрогнозувати їх на наступний період (2018-2019 рр.). Окрім цього доцільним видається застосування кореляційно-регресійного аналізу, який дозволить прогнозувати податкові надходження до державного бюджету в залежності від впливу

різних чинників (обсягу ВВП, доходів населення, індексу інфляції та ін.) за допомогою математичної моделі.

6. Застосування досвіду податкових систем зарубіжних країн було б доцільним для податкової практики України, а саме: встановлення економічно обґрунтованих податкових ставок; розроблення механізму, заснованого на принципі прогресивного оподаткування галузей; скасування мало результативних податків; удосконалення правового регламентування механізму функціонування спрощеної системи оподаткування малого та середнього підприємництва; збільшення обсягу прямих податків над непрямыми у структурі податкових надходжень; диференціація ставок окремих податків; надання свободи регіонам в процесі прийняття відповідних законів, під час встановлення ставок оподаткування та їх обсягів; забезпечення стабільності податкового законодавства. Якщо говорити конкретно про податки, то основним напрямом реформування вітчизняної податкової системи, на наш погляд, є диференціація ставок податку на додану вартість. У багатьох країнах Європейського Союзу застосовують низові, універсальні та високі ставки податку на додану вартість, внаслідок чого товари, які підлягають оподаткуванню цим податком, можна поділити на товари першої необхідності, товари розкошу та інші. Такий поділ, а також ставки встановлюють, виходячи із цінностей, які вони становлять, тобто ступеня ризику, який виникає в процесі діяльності з ними. Саме тому ми вважаємо за доцільне врахувати зарубіжний досвід та встановлення кількох ставок податку на додану вартість, що покращило б економічне становище в Україні. За умов, які на сьогодні склалися в Україні, практично стає неможливим копіювання податкових механізмів, які досить ефективно функціонують в багатьох країнах Європейського Союзу. Проте основні принципи розроблення таких механізмів необхідно було б врахувати у вітчизняній податковій практиці з метою реформування податкової системи України.

АНОТАЦІЯ

Тарасової Ганни Сергіївни

«Податкова система України: етапи становлення та напрями розвитку»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою професійного спрямування «Державні та муніципальні фінанси».

Одеський національний економічний університет,

м. Одеса, 2018.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти формування податкової системи. Проаналізовано ефективності функціонування податкової системи України. Запропоновано рекомендації щодо удосконалення податкової системи України.

Ключові слова: податкова система, податок, загальнодержавні податки, місцеві податки, податкова діяльність.

ANNOTATION

Tarasova Anna Sergiivna

«The tax system of Ukraine: stages of formation and directions of development»

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty

«Finance, Banking and Insurance» under the master's program

«State and municipal finances»

Odessa National Economics University.

Odessa, 2018.

The work deals with the theoretical aspects formation of the tax system.
Author analysis efficiency of functioning of the tax system of Ukraine.

Keywords: Tax system, tax, national taxes, local taxes, tax activities.